КРИТЕРИЈУМИ ВРЕДНОВАЊА И ОЦЕЊИВАЊА У НАСТАВИ

ГЕОГРАФИЈЕ

Праћење развоја, напредовања и остварености постигнућа ученика обавља се формативним и сумативним оцењивањем.
Ученик се из предмета ГЕОГРАФИЈА оцењује најмање два пута у полугодишту у петом разреду, а четири пута у полугодишту у шестом, седмом и осмом разреду.
• **ИНИЦИЈАЛНИ ТЕСТ**- обавља се на почетку школске године, у првој или другој недељи. Наставник процењује претходна постигнућа ученика у оквиру одређене области или теме, која су од значаја за предмет. Резултат иницијалног процењивања **не оцењује се** и служи **за планирање рада наставника и даље праћење** напредовања ученика.

Бројчано оцењивање:
- У току полугодишта ученик ће имати најмање две оцене (у 5.разреду 1) на контролним задацима дужим од 15 минута и две оцене на основу формативног оцењивања (у 5.разреду 1) и једну оцену усменом провером.
• **УСМЕНА ПРОВЕРА постигнућа ученика** - усмено одговарање на питања наставника (уз исказивање географских вештина-сналажење на географској карти, оријентација у простору, читање графикона и дијаграма и извођење одговарајућих закључака из њих).
• **ПИСМЕНА ПРОВЕРА постигнућа ученика** – (**контролни задаци**) обавља се у току оба полугодишта.
План (термини) одржавања **контролних задатака** је истакнут на сајту школе. Писмене провере дуже од 15 минута се најављују, оцене су јавне, ученик има увид у свој рад, а оцене се уписују у дневник у року од осам дана од дана провере. Реализују се везано за најављену наставну област. На **контролном задатку** се комбинују задаци затвореног и отвореног типа. Писмена провера може да садржи и проверу картографске писмености-нему карту. Као припрема за контролне задатке користе се задаци из уџбеника на крају лекција и наставних тема.
Писмена провера (контролни задатак) се вреднује кроз проценте–бодове на следећи начин:
Одличан(5): 86-100%;
Врлодобар(4): 70-85 %;
Добар(3): 50-69 %;
Довољан(2): 30-49 %
Недовољан(1): 0-29 %
Скала може да варира у зависности од постигнућа ученика, али не више од 5%
За пети разред планиран је један тест, а за 6. 7. и 8. разред по два теста по полугодишту.

ПРОВЕРА КАРТОГРАФСКЕ ПИСМЕНОСТИ може бити остварена усменим и писменим путем (неме карте).

- За ученике 5.разреда да умеју на карти света да покажу континенте и океане, Гринич, екватор, повратнике, поларнике и простирање топлотних појасева.
- Ученицима 6. 7. и 8. разреда задати 10 појмова да покажу на географској карти и то:
  9 и 10 за оцену 5,
  7 и 8 за оцену 4,
  5 и 6 за оцену 3,
  3 и 4 за оцену 2,
  мање од 3 оцена 1.
- Писменом провером утврђује се картографска писменост: правилно исписивање топонима, употреба картографских боја, прецизно позиционирање географских објеката, разликовање елемената географске карте и њихов значај

Елементи формативног оцењивања (по правилу у педагошкој евиденцији)**:**

усмени одговори, писмене провере до петнаест минута, ангажовање (степен развијености ученичке компетенције, активност на часу, успешност у групном раду, израда плаката/паноа, семинарски радови, пп презентација...), домаћи задаци, однос према раду.
Провера у трајању до 15 минута обавља се без најаве. Оцена се не уписује у дневник, а користи се као инструмент сталног праћења и подстицаја редовног рада ученика, као и утврђивање савладаности дела реализованих садржаја.

Допетнаестоминутна провера:

- за ученике 5. и 6.разреда разреда вежбе којима се проверава познавање географских појмова из области физичке и друштвене географије;
- за ученике 6.7. и 8. разреда вежбе топонима (шта је шта и где је шта на посматраном простору).
- На вежбама давати по 10 топонима

Презентације: према одабраним темама доделити задатак заинтересованим ученицима. Оцењивати: садржај, структуру и визуелни доживљај садржаја и начин презентовања.
Презентација може да садржи 10-15 слајдова. Слајдови не треба да буду оптерећени текстом. Потребно је да ученик одлично познаје тему о којој говори а да је излагање уз помоћ презентације (дигиталног алата) течно и има свој логички след. Презентација не би требало да поседује граматичке и правописне грешке. На крају треба да садржи изворе одакле је ученик преузео коришћени материјал.

Домаћи задаци: вежбе на крају лекција и наставних тема у уџбенику. Нису обавезне, а ко их редовно буде радио (пратити стално) на крају полугодишта (1. и 2.) може добити оцену 5.

Рад у групи подразумева тимски рад ученика, ангажованост, размену, повезивање и примену идеја, а има за циљ: самостално прикупљање и критички одабир информација; решавање проблема; доношење одлука; планирање и поштовање рокова; самостално учење; рад у групи; сарадња; критички однос према властитом и туђем раду. Наставник јасно дефинише и упознаје ученике са елементима за вредновање групног рада и индивидуалног рада у оквиру групе.

-**Одабрани начин представљања наученог**: понудити ученицима, бар једном у полугодишту да одаберу начин на који ће показати шта су научили, а да то није обухваћено претходно наведеним начинима утврђивања знања: цртежом, постером, стихом, есејом, загонетном причом, енигматским садржајем, драмским приказом (улога туристичког водича, етно-догађај…)

-**Активност на часу** се прати и вреднује континуирано током наставног процеса**.**
Прати се: залагање ученика, труд, постигнуће, напредак, активно учествовање пре заокруживања формативне оцене у сумативну. Наставник повремено прегледа ученичке радове, школску (радну) свеску (садржај свеске, уредност, цртеже, додатне текстове) и може их оценити и уписати у педагошку евиденцију.
Подаци као што су степен самосталности у раду, креативност, степен ангажовања, начин остваривања сарадње у процесу учења са другим ученицима и други подаци о ученику битни за праћење, бележе се у педагошку свеску. У закључну оцену за крај полугодишта/школске године могу да уђу и остале активности и интересовања ученика, његова залагања, прикази занимљивих текстова из научно-популарне литературе, редован долазак на часове додатне и допунске наставе, припремне наставе...Оцена из активности позитивно утиче на мотивацију ученика, а може бити од значаја и за општи успех ученика у његову корист.
Закључна оцена утврђује се на крају првог и другог полугодишта, на основу свих појединачних оцена које су унете у дневник од почетка школске године. Закључна оцена на полугодишту не узима се у обзир приликом утврђивања аритметичке средине.

ЗАКЉУЧНА ОЦЕНА за успех из предмета Географија не може да буде мања од:

1**) одличан (5),** ако је аритметичка средина свих појединачних оцена најмање 4,50;
2) врло добар (4), ако је аритметичка средина свих појединачних оцена од 3,50 до 4,49;
3) добар (3), ако је аритметичка средина свих појединачних оцена од 2,50 до 3,49;
4) довољан (2), ако је аритметичка средина свих појединачних оцена од 1,50 до 2,49.

Закључна оцена не може да буде већа од највеће појединачне оцене уписане у дневник, добијене било којом техником провере знањ

ПЕТИ РАЗРЕД- област ФИЗИЧКА ГЕОГРАФИЈА:

Врста, ниво и обим знања и ангажовање ученика оцењују се бројчано тако што се оценом:

Одличан (5) оцењује ученик који:

- препознаје димензије Земље и објашњава последице Земљиног облика и њених кретања објашњава физичко-географске законитости у географском омотачу (климатску и биогеографску зоналност) и наводи мере за његову заштиту, обнову и унапређивање;
- у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама;
- самостално објашњава значај воде за живот људи и њихове делатности;
- предлаже акције и разуме важност и могућност личног учешћа у заштити, обнови и унапређивању вода и животне средине
- самостално објашњава поделу језера према начину постанка њихових басена и значај језера;
- презентује информације и користи различите изворе информација (уџбеник, научно популарну литературу, енциклопедије, Интернет;
- анализира узроке и последице негативног деловања људи на атмосферу(глобално загревање, озонске рупе, киселе кише, климатске промене) ;
- логички закључује и може да опише међусобну повезаност и зависност биљног и животињског света, рељефа, климе, земљишта и човека;
- показује велико интересовање, поставља питања, наводи своје примере;
- самостално се сналази на географској карти;
- лако логички повезује чињенице и појмове;
- самостално изводи закључке који се заснивају на подацима;
- решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује;
- показује висок степен сарадње са осталим члановима групе и изузетну самосталност
- показује изузетно висок степен активности и ангажовања.

Врло добар (4) оцењује се ученик који:

- зна димензије Земље и углавном објашњава последице Земљиног облика и њених кретања;
- разуме физичко-географске законитости у географском омотачу (климатску и биогеографску зоналност) и познаје мере за његову заштиту, обнову и унапређивање;
- у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове;
- самостално изводи закључке који се заснивају на подацима;
- решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења;
- показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања,
- у великој мери сарађује са осталим члановима групе и у знатној мери критички расуђује.

Добар (3) оцењује се ученик који:

- описује небеска тела и њихова кретања;
- разликује и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе у Земљиним сферама (литосфери, атмосфери, хидросфери, биосфери);
- у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама;
- у знатној мери логички повезује чињенице и појмове;

- већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме;
- у довољној мери критички расуђује;
- показује делимични степен активности и ангажовања;
- у довољној мери сарађује са осталим члановима групе.

Довољан (2) оцењује се ученик који:

- именује небеска тела у Сунчевом систему и наводи њихов распоред;
- описује облик Земље и препознаје појаве и процесе везане за њена кретања, именује Земљине сфере (литосферу, атмосферу, хидросферу, биосферу) и препознаје њихове основне одлике знања која је остварио су на нивоу репродукције уз минималну примену;
- у мањој мери логички повезује чињенице и појмове;
- искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима;
- понекад је самосталан у решавању проблема;
- у недовољној мери критички расуђује;
- показује мали степен активности и ангажовања.

Недовољан (1) оцењује се ученик који:

- нема познавање основних географских објеката, појава, процеса и односа.
- знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања;
- не показује способност репродукције и примене;
- не изводи закључке који се заснивају на подацима;
- не расуђује критички;
- не показује жељу за напредовањем;
- не показује никакво интересовање за учешће у активностима нити ангажовање.

ШЕСТИ РАЗРЕД:

Врста, ниво и обим знања и ангажовање ученика оцењују се бројчано тако што се оценом:

Одличан (5) оцењује ученик који;

- у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама;
- лако логички повезује чињенице и појмове;
- самостално изводи закључке који се заснивају на подацима;
- решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења;
- у потпуности критички расуђује;
- показује висок степен сарадње са осталим члановима групе;
- показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања.

област ГЕОГРАФСКЕ ВЕШТИНЕ:

- доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница -објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте
- самостално чита и анализира географске карте.

област ДРУШТВЕНА ГЕОГРАФИЈА:

- објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља;
- објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности;

- вреднује алтернативе за одрживи развој у својој локалној средини, Србији, Европи и свету;
- разуме процесе који су довели до формирања савремене политичко-географске карте света

област РЕГИОНАЛНА ГЕОГРАФИЈА:

- објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у Европи ;
- уме да издвоји географске регије.

Врло добар (4) оцењује се ученик који:

- у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове;
- самостално изводи закључке који се заснивају на подацима;
- решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења;
- показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања;
- у великој мери сарађује са осталим члановима групе;
- у знатној мери критички расуђује.

област ГЕОГРАФСКЕ ВЕШТИНЕ:

- разуме просторне (топографске) и каузалне везе географских чињеница - објеката, појава, процеса;
- углавном самостално доноси закључке о њиховом односу на основу анализе географске карте.

област ДРУШТВЕНА ГЕОГРАФИЈА:

- описује утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља, познаје утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности;
- разуме алтернативе за одрживи развој у својој локалној средини, Србији, Европи и свету;
- описује процесе који су довели до формирања савремене политичко-географске карте света;
- углавном се самостално сналази на географској карти.

област РЕГИОНАЛНА ГЕОГРАФИЈА:

- познаје географске везе (просторне и каузалне, директне индиректне) и законитости (опште и посебне) у Европи;
- уме да издвоји географске регије,
- илуструје уз помоћ карте најважније географске објекте, појаве ипроцесе на простору Европе.

Добар (3) оцењује се ученик који:

- у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама,
- у знатној мери логички повезује чињенице и појмове;
- већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима;
- делимично самостално решава поједине проблеме;
- у довољној мери критички расуђује;
- показује делимични степен активности и ангажовања;
- у довољној мери сарађује са осталим члановима групе.

област ГЕОГРАФСКЕ ВЕШТИНЕ:

- одређује стране света у простору и на географској карти;
- одређује положај места и тачака на географској карти;
- препознаје и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом;
- приказује понуђене географске податке: на немој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима ...), графиком, табелом и шемом.

област ДРУШТВЕНА ГЕОГРАФИЈА:

- разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва;
- именује међународне организације у свету (EU, UNICEF, UN, UNESCO, FAO, Црвени крст)

област РЕГИОНАЛНА ГЕОГРАФИЈА:

- описује природне и друштвене одлике Европског континената и наводи његове географске регије.

Довољан (2) оцењује се ученик који:

- препознаје основне одлике знања која је остварио на нивоу репродукције, уз минималну примену,
- у мањој мери логички повезује чињенице и појмове;
- искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима;
- понекад је самосталан у решавању проблема;
- у недовољној мери критички расуђује,
- показује мањи степен активности и ангажовања.

област ГЕОГРАФСКЕ ВЕШТИНЕ:

- разуме појам оријентације и наводи начине оријентисања;
- наводи и описује начине представљања Земљине површине (глобус и географска карта);
- препознаје и чита географске и допунске елементе карте.

област ДРУШТВЕНА ГЕОГРАФИЈА:

- познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред,
- дефинише појам привреде;
- препознаје привредне делатности и привредне гране

област РЕГИОНАЛНА ГЕОГРАФИЈА:

- препознаје основне природне и друштвене одлике Европе.

Недовољан (1) оцењује се ученик који:

- не познаје основне појмове из картографије, области друштвене географије и регионалне географије (Европа).
- знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања;
- не показује способност репродукције и примене;
- не изводи закључке који се заснивају на подацима,
- не расуђује критички;
- не показује жељу за напредовањем ангажовањем
- не показује интересовање за учешће у активностима.

СЕДМИ РАЗРЕД - област РЕГИОНАЛНА ГЕОГРАФИЈА СВЕТА:

Одличан (5) оцењује се ученик који:

- објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у Европи и на ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије;
- препознаје и наводи негативне утицаје човека на животну средину настале услед специфичности развоја пољопривреде, рударства, енергетике, индустрије, саобраћаја и туризма;
- уме да укаже на узроке и последице кретања броја становника, густине насељености, природног прираштаја, миграција специфичних структура становништва по континентима, регијама и у одабраним државама;
- може да доведе у везу природне ресурсе са степеном економске развијености појединих регија и одабраних држава;
- се самостално сналази на географској карти;
- у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама, лако логички повезује чињенице и појмове;
- самостално изводи закључке који се заснивају на подацима;
- решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује;
- показује висок степен сарадње са осталим члановима групе и изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања.

Врло добар (4) оцењује се ученик који:

- наводи географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у Европи и на ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије;
- у великој мери препознаје и наводи негативне утицаје човека на животну средину настале услед специфичности развоја пољопривреде, рударства, енергетике, индустрије, саобраћаја и туризма;
- у великој мери уме да укаже на узроке и последице кретања броја становника, густине насељености, природног прираштаја, миграција специфичних структура становништва по континентима, регијама и у одабраним државама;
- углавном може да доведе у везу природне ресурсе са степеном економске развијености појединих регија и одабраних држава;
- се у највећој мери самостално сналази на географској карти;
- показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама, логички повезује чињенице и појмове;
- највећим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима;
- углавном решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и критички расуђује;
- показује прилично висок степен сарадње са осталим члановима групе, запажену самосталност, као и висок степен активности и ангажовања.

Добар (3) оцењује се ученик који:

- описује природне и друштвене одлике континента Европе и ваневропских континената и наводи њихове географске регије;
- уочава и наводи неке негативне утицаје човека на животну средину настале услед специфичности развоја пољопривреде, рударства, енергетике, индустрије, саобраћаја и туризма;

- уз помоћ препознаје и наводи неколико узрока и последица кретања броја становника, густине насељености, природног прираштаја, миграција специфичних структура становништва по континентима, регијама и у одабраним државама;
- препознаје везу између природних ресурса и степена економске развијености;
- сналази се у извесној мери самостално на географској карти (уочава и именује крупније географске објекте);
- у извесној мери показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама;
- логички повезује чињенице и појмове;
- уз помоћ изводи закључке који се заснивају на подацима;
- ретко решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и повремено критички расуђује;
- сарађује са члановима групе, делимично је самосталан, уз подстицај активан и ангажован

Довољан (2) оцењује се ученик који:

- именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике
- исказује знање на нивоу репродукције, уз минималну примену стеченог знања;
- у мањој мери логички повезује чињенице и појмове;
- искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима;
- није самосталан у решавању проблема и критичком расуђивању;
- показује мањи степен активности и ангажовања.

Недовољан (1) оцењује се ученик који:

- не именује континенте на географској карти и не препознаје њихове основне природне и друштвене одлике;
- не исказује способност употребе датих информација;
- не изводи закључке који се заснивају на подацима ни уз помоћ наставника;
- није активан ни ангажован током часова

ОСМИ РАЗРЕД - област НАЦИОНАЛНА РЕГИОНАЛНА ГЕОГРАФИЈА:

Одличан (5) оцењује се ученик који:

- наводи географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у нашој земљи и уме да издвоји географске регије;
- самостално се сналази на географској карти;
- у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама;
- објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља у Републици Србији;
- логички повезује чињенице и појмове;
- објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности у нашој земљи;
- самостално изводи закључке који се заснивају на подацима;
- решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује;
- показује висок степен сарадње са осталим члановима групе и изузетну самосталност, уз изузетно висок степен активности и ангажовања.

Врло добар (4) оцењује се ученик који:

- објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у нашој земљи и уме да издвоји географске регије;
- се углавном самостално сналази на географској карти;
- показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама;
- наводи утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља у Републици Србији;
- логички повезује чињенице и појмове у великој мери;
- наводи утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности у нашој земљи;
- у највећој мери самостално изводи закључке који се заснивају на подацима;
- углавном решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и критички расуђује;
- сарађује са осталим члановима групе, самосталан је, активан и ангажован.

Добар (3) оцењује се ученик који:

- описује природне и друштвене одлике наше државе и наводи њене географске регије;
- у извесној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама;
- у знатној мери логички повезује чињенице и појмове;
- делимично је самосталан у сналажењу на географској карти;
- већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме;
- у извесној мери критички расуђује;
- сарађује са члановима групе, делимично је самосталан, уз подстицај активан и ангажован.

Довољан (2) оцењује се ученик који:

- препознаје основне природне и друштвене одлике наше државе;
- је остварио знања на нивоу репродукције, уз минималну примену;
- није самосталан у сналажењу на карти;
- у мањој мери логички повезује чињенице и појмове;
- искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима;
- није самосталан у решавању проблема и критичком расуђивању;
- показује мањи степен активности и ангажовања.

Недовољан (1) оцењује се ученик који:

- не уме да покаже на карти Европе Србију, њене границе и главни град;
- не препознаје основне природне и друштвене одлике републике Србије;
- не исказује способност употребе датих информација;
- не изводи закључке који се заснивају на подацима ни уз помоћ наставника;
- није активан ни ангажован током часова

- закључке који се заснивају на подацима, критички не расуђује, не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање.

Професор географије:

Богдан Богдановић